

Sygn. akt VI U 1319/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania **J. P.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 8 marca 2013 r. znak (...)

w sprawie **J. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o emeryturę

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonemu J. P. prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2013 r.,

II nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w oparciu o art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. P. prawa do emerytury, albowiem nie udowodnił on wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. przyjęto łączny staż pracy w wymaganym wymiarze 31 lat i 15 dni. Do okresów pracy w warunkach szczególnych nie zaliczono ubezpieczonemu żadnego okresu. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia w (...) Kombinacie Budowlanym (...) na stanowisku elektryka od 8 listopada 1972 r. do 7 maja 1990 r. oraz od 2 września 1991 r. do 30 czerwca 1993 r. ponieważ ubezpieczony nie przedłożył świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu wskazał, iż okoliczność, że w kwestionowanym przez organ rentowy okresie był zatrudniony w warunkach

szczególnych została potwierdzona w zaświadczeniu wystawionym przez Kombinat. Aktualnie zakład ten już nie istnieje wobec czego nie może uzyskać odpowiednich dokumentów, które potwierdzałyby charakter jego zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie przytaczając argumentację zawartą w uzasadnieniu decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie zaś z art. 184 ust. 2 ustawy emerytalnej, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. W myśl art. 32 ustawy w związku z § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Jak stwierdzono w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 r. (III AUa 3113/08, Lex nr 552003) świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W sytuacji, kiedy brak wymaganego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę, Sąd może prowadzić postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia, czy praca wykonywana przez stronę, była wykonywana w warunkach wymaganych przepisami rozporządzenia, czy ubezpieczony zajmował któreś ze stanowisk pracy wymienionych w załącznikach nr 1 lub 2 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Jeżeli więc organ rentowy zakwestionuje fakty wskazane w tego rodzaju świadectwie możliwe i konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego. Przy ustalaniu długości wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ZUS uwzględnia tylko te okresy, wskazane w świadectwie pracy, w których praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (tak SN w orzeczeniu z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, LEX nr 14630). Przeprowadzenie innych dowodów przewidzianych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego na okoliczność pracy w warunkach szczególnych dopuszczalne jest, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument ten nie może zostać sporządzony. Postępowanie przed sądem nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c., zatem każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które

Sąd uzna za pożądane, przy czym sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439)

Ubezpieczony domagał się uwzględnienia do okresu pracy w warunkach szczególnych okresów swojego zatrudnienia w (...) Kombinacie Budowlanym (...) od 8 listopada 1972 r. do 7 maja 1990 r. oraz od 2 września 1991 r. do 30 czerwca 1993 r.

Ubezpieczony podjął pracę w (...) Kombinacie Budowlanym (...) (wcześniejsza nazwa : (...) Kombinat (...) w B.) w dniu 8.11.1972 r. na stanowisku elektryka konserwatora na którym był zatrudniony do 7.05.1990 r. oraz następnie w okresie od 2.09.1991 r. do 30.06.1993 r. Do jego obowiązków należało wykonywanie prac związanych z utrzymaniem ruchu, w tym przede wszystkim prac związanych z zabezpieczeniem stanowisk pracy w ogniwa elektryczne oraz naprawa i konserwacja urządzeń i instalacji elektrycznych na terenie kombinatu. Powód zajmował się naprawą i bieżącą konserwacją wózków akumulatorowych. Kombinat dysponował piętnastoma takimi wózkami. Każdy wózek miał jedną baterię akumulatorową, która składała się z kilku ogniw. Do jego obowiązków należało ładowanie i naprawianie akumulatorów, przyrządzanie elektrolitów z kwasu siarkowego i wody destylowanej i następnie zalewanie akumulatorów. Praca ta zajmował powodowi około połowy czasu pracy. W czasie kiedy ubezpieczony nie zajmował się konserwacją akumulatorów, pracował na halach produkcyjnych i zajmował się bieżącymi naprawami i konserwacją urządzeń elektrycznych lub zasilanych prądem urządzeń produkcyjnych, w tym stołów wibracyjnych do produkcji prefabrykatów, podajników betonu, form betoniarskich, wibratorów, dozowników betonu, betoniarek, pulpistów sterowniczych. Napraw tych powód dokonywał w trakcie trwania cyklu produkcyjnego. Ubezpieczony nie miał dłuższych przerw w pracy spowodowanych urlopem bezpłatnym lub chorobą.

Dowód: świadectwa pracy (k. 8 i 10 akt rentowych), zaświadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 4.10.2001 r. (k. 5 akt rent), zeznania świadków : Z. W. (k. 30-31 akt), Z. N. (k. 30 akt), zeznania powoda (k. 31-32 akt), akta osobowe.

Pozwany nie zakwestionował w toku procesu wiarygodności świadectwa pracy i innych dokumentów potwierdzających zatrudnienie powoda oraz określających stanowiska pracy i okres zatrudnienia. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym przede wszystkim dowód z zeznań świadków oraz akt osobowych powoda potwierdza, że w okresach od 8.11.1972 r. do 7.05.1990 r. oraz w okresie od 2.09.1991 r. do 30.06.1993 r. powód pracował jako elektryk - konserwator urządzeń, wykonując stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace konserwatora w akumulatorowni oraz prace elektryka - konserwatora urządzeń elektrycznych na wydziałach produkcyjnych będących w ruchu. Przedstawione dowody tworzą spójną całość i dlatego nie ma podstaw, aby kwestionować ich wiarygodność i moc dowodową.

Należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex nr 483283; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 i 184 ustawy o emeryturach i rentach, należy stwierdzić, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie przemawia za uznaniem, iż ubezpieczony pracując na zajmowanym stanowisku we wskazanym wyżej okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych.

Prace te zostały wymienione w punkcie 13 działu XIV wykazu A (prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych) oraz w punkcie 25 działu XIV wykazu

A (bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano – montażowe i budowlano – remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie).

Dodatkowo w tym miejscu wyeksponować należy, iż ubezpieczony wykonywał pracę polegającą na konserwacji agregatów i urządzeń na oddziałach Kombinatu Budowlanego (...) będących w ruchu, w oddziałach tych jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie. Były to prace zbrojarskie i betoniarskie (wykaz A dział V poz. 4) oraz prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych i drogowych (wykaz A dział V poz. 3).

Z wiarygodnych dowodów z zeznań świadków i przesłuchania ubezpieczonego wynikało, iż pracownicy tych oddziałów w przeważającej liczbie wykonywali pracę w szczególnych warunkach na stanowiskach operatorów betoniarni – betoniarzy (pkt 5 pozycji 4 działu V wykazu A zarządzenia resortowego z dnia 1.08.1983 r. Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy, podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach) oraz maszynistów suwnic (pkt 8 pozycji 3 działu V wykazu A stanowiącego załącznik do tego zarządzenia resortowego).

Zaliczenie kwestionowanego przez organ rentowy okresu pracy spowodowało, iż ubezpieczony spełnił wymóg piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Skoro więc ubezpieczony spełnił także i ten jedyny sporny pomiędzy stronami warunek wynikający z powołanych przepisów prawa, to nie było przeszkód, aby przyznać mu prawo do emerytury począwszy od dnia 1 lutego 2013 r., to jest od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on wniosek o to świadczenie.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z urzędu orzekł, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Ubezpieczony za sporny okres nie przedstawił organowi rentowemu prawidłowego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Mając zatem na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym oraz ograniczenia dowodowe dla przyznania żądanego świadczenia koniecznym było przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych.

SSO Janusz Madej